

Luonnonvarakeskus
Tilastopalvelut
Mari Ylä-Jarkko

31.3.2021

Dnro 826/00 00 02 00/2021
Julkisuus Julkinen

Vastaanottaja
Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö, E 29/2021 vp

Luonnonvarakeskuksen lausunto: Valtioneuvoston selvitys: Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi maatalouden tuotantopanoksia ja tuotoksia koskevista tilastoista sekä asetusten (EY) N:o 1165/2008, (EY) N:o 543/2009 ja (EY) N:o 1185/2009 ja neuvoston direktiivin 96/16/EY kumoamisesta.

Luonnonvarakeskus lausuu ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi maatalouden tuotantopanoksia ja tuotoksia koskevista tilastoista sekä asetusten (EY) N:o 1165/2008, (EY) N:o 543/2009 ja (EY) N:o 1185/2009 ja neuvoston direktiivin 96/16/EY kumoamisesta:

Luonnonvarakeskus on valtion tilastoviranomainen ja tuottaa toimialaansa kuuluvia tilastoja. Näihin kuuluvat mm. tilastot, jotka koskevat maatalouden rakennetta, tuotantomenetelmiä ja -panoksia, peltokasvi-, puutarha- ja kotieläintuotantoa, tuotannon vaikutuksia ympäristöön sekä maataloustuotteiden hintoja.

Asetusehdotuksen sopivuus EU:n tilastotoimen yleispuitteisiin

Unionin tilastoviranomainen, Eurostat, on yksi komission pääosasto, joka yhdessä jäsenmaiden tilastoviranomaisten ja muiden Euroopan virallisten tilastojen tuottajien kanssa muodostaa Euroopan tilastojärjestelmän. Sen tehtävänä on tuottaa korkealaatuisia ja vertailukelpoisia virallisia tilastoja mm. EU:n poliittisen päätöksenteon tueksi ja seurantaan.

EU:n toimivalta Euroopan tilastojen tuottamisessa perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) artiklaan 338. Artiklassa säädetään, että tilastojen tulee olla tarpeellisia unionin toiminnan kannalta ja täyttää mainitut laatukriteerit.

Asetuksella Euroopan tilastoista (EY) N:o 223/2009 säädetään oikeudelliset puitteet Euroopan tilastojen kehittämistä, tuottamista ja jakelua varten. Euroopan tilasto-ohjelmaa 2013—2017 ja 2018—2020 koskevilla asetuksilla ((EU) N:o 99/2013 ja (EU) 2017/1951) puolestaan määritetään ohjelmapuitteet, suunniteltujen toimien pääasialliset alat, tavoitteet ja Euroopan tilastot.

Ohjelmassa maataloustilastot ovat yksi tilastoaihealue. Vuosia 2021 —2027 koskeva Euroopan tilasto-ohjelma tulee sisältymään Euroopan parlamentin ja neuvoston sisämarkkinoita, yritysten, mukaan luettuna pienten ja keskisuurten yritysten, kilpailukykyä ja Euroopan tilastoja koskevaan ohjelma-asetukseen. Asetus hyväksyttäneen loppukeväästä 2021.

Luonnonvarakeskus
Tilastopalvelut
Mari Ylä-Jarkko

31.3.2021

Dnro 826/00 00 02 00/2021
Julkisuus Julkinen

Maataloustilastojen kehittäminen on Euroopan tilasto-ohjelmia koskevien asetusten tavoitteiden mukaista.

Kansallinen valmistelu

Maataloustilastojen saralla Luonnonvarakeskus vastaa pääasiassa Euroopan tilastojärjestelmän puitteissa tuotettavista maataloustilastoista tilastotoimen kansallisen työnjaon mukaisesti. Tilastokeskus vastaa maatalouden hintaindeksien ja taloustilien laadinnasta.

E-kirjeessä esitetty Suomen kanta on valmisteltu Luonnonvarakeskuksen, Tilastokeskuksen ja maa- ja metsätalousministeriön yhteistyönä. Lisäksi sitä on käsitelty EU-jaostoa vastaavassa Tilastoalan EU-asioiden yhteistyöryhmän kokouksessa 4.3.2021 sekä maatalous- ja elintarvikejaostossa (EU18) 11.3.2021.

Asetusehdotuksen pääasiallinen sisältö

Maataloutta koskevien tilastojen avulla tuetaan mm. yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevaa poliittista päätöksentekoa. Tietojen keskeinen käyttäjä on komission maatalouden ja maaseudun kehittämisen (AGRI) pääosasto.

Asetusehdotus koskee maatalouden tuotantopanoksia ja tuotoksia koskevia tilastoja, joita ovat eläintuotannon tilastot (mm. eläinten lukumäärät, tuotokset), kasvintuotannon tilastot (mm. sadot, viljelyalat, kasvitaseet), luonnonmukaisen tuotannon tilastot, maatalouden hintatilastot (hintaindeksit ja absoluuttiset hinnat) sekä ravinteita ja kasvinsuojeluaineita koskevat tilastot. Asetus korvaa useita vanhempia maataloustilastoja koskevia EU-asetuksia.

Komission ehdotus kasvattaa nykyisen lainsäädännön piirissä olevia tilastointivelvoitteita, arvio velvoitteista perustuu tämänhetkiseen asetusehdotukseen ja luonnoksiin täytäntöönpanoasetuksista:

- 1) Aiemmin herrasmies- ja ESS-sopimukseen perustuneet kasvitaseet, maatalouden hintatilastot (hintaindeksit ja absoluuttiset hinnat), pellon vuokrat ja ostohinnat, lannoitetilastot ja ravinnetaseet tulisivat lainsäädännön piiriin.
- 2) Hintaindeksien laadintaperiaatteita kehitetään, mikä edellyttäisi ns. kausipainojen laskemista laajemmalle joukolle tuotteita ja panoksia. Lisäksi laskentaa olisi täydennettävä kuljetuskustannuksilla ja toimitusmaksuilla (lisäys tiedonkeruuseen).
- 3) Osa tilastoinnista tihenisi. Kasvinsuojeluaineiden tilastointi tihenisi viiden vuoden välein toistuvasta vuosittaiseksi. Nautojen lukumäärien ja tuotantoennusteiden tilastointi tihenisi kahdesti vuodessa tapahtuvaksi.
- 4) Kokonaan uusina asioina tilastoinnin piiriin tulisivat: pysyvien nurmien käyttö laitumena, orgaaniset lannoitteet, turkismakojen määrä sekä munivien kanojen ja broilereiden määrät NUTS2-alueittain.

Luonnonvarakeskus
Tilastopalvelut
Mari Ylä-Jarkko

31.3.2021

Dnro 826/00 00 02 00/2021
Julkisuus Julkinen

- 5) Uutena elementtinä tulisi myös mahdollisuus lisätä aihealueeseen liittyviä tapauskohtaisia erityiskysymyksiä, joilla täydennetään säännöllisesti kerättävää tietoa (ns. ad hoc -tiedonkeruut).

Asetusehdotus mahdollistaisi myös erilaisten uusien tietolähteiden, kuten kaukokartoituksen, hyödyntämisen tilastotuotannossa, mikä onnistuessaan vähentäisi vastaajille aiheutuvaa rasitetta. Asetusehdotuksen mukaiset tiedonkeruut kohdistuvat maataloille, tuotteita maataloilta ostaville yrityksille (esim. meijerit, teurastamot) ja tuotantopanoksia maataloille myyville yrityksille.

Ehdotukseen ei sisälly säännöllisen tiedonkeruun rahoittamista, mutta siinä ehdotetaan unionin osarahoitusta tapauskohtaisiin tiedonkeruisiin (ad-hoc), joiden ajankohta, sisältö ja laajuus eivät ole tiedossa. Ensimmäiset tapauskohtaiset tiedonkeruut voitaisiin järjestää aikaisintaan kahden vuoden kuluttua asetuksen voimaantulosta ja tiheimmillään kahden vuoden välein.

Taloudelliset vaikutukset ja niiden vaikutukset hallinnolliseen rasitteeseen

Asetusehdotusten mukaisten tilastojen tuottaminen sitoo resursseja. Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan muutosten teko ja uusien tilastointivelvoitteiden käynnistys ja käyttöönotto vaativat noin 2 – 3 henkilötyövuotta sekä ostopalveluja noin 70 000 – 150 000 euron edestä. Tuotannon vakiintuessa jatkuvat tuotantokustannukset kasvaisivat noin 1 – 1,5 henkilötyövuodella vuodessa sekä lisäksi asetuksen sisältämät tapauskohtaiset tiedot (ns. ad hoc -tiedonkeruut) voivat tuoda henkilöstöön, tietojärjestelmiin ja tiedonkeruisiin liittyviä merkittäviä lisäkustannuksia, joita on nykyisen tiedon valossa mahdotonta arvioida.

Mainitut arviot muutosten taloudellisista vaikutuksista hallinnolle ovat ehdotuksen nykyisessä käsittelyvaiheessa vasta yleispiirteisiä ja alustavia ja täsmentyvät jatkovalmistelussa.

Ehdotus Suomen kannaksi

Suomi voisi hyväksyä asetusehdotuksen.

Suomi suhtautuisi kuitenkin varauksellisesti ehdotukseen seuraavilta osin:

- 1) Komissiolle annettavaan valtaan antaa täytäntöönpanosäädöksiä kattavuusvaatimuksista ja valtaan antaa delegoituja säädöksiä liittyen asetusehdotuksen liitteissä olevien yksityiskohtaisten aiheiden muuttamiseksi, että tarkentaa komission valtaa antaa täytäntöönpanosäädöksiä, joilla määriteltäisiin Eurostatille toimitettavat tietokokonaisuudet.
- 2) Uusien tilastotarpeiden perusteluja tulisi vahvistaa sekä pyrkiä siihen, ettei asetusehdotuksen lisäykset ja/tai täytäntöönpano- ja delegoiduilla asetuksilla tehtävät lisäykset aiheuta merkittäviä lisäkustannuksia tai vastausrasitteen kasvua ilman vahvoja perusteita.

Luonnonvarakeskus
Tilastopalvelut
Mari Ylä-Jarkko

31.3.2021

Dnro 826/00 00 02 00/2021
Julkisuus Julkinen

- 3) Uusien tietotarpeiden tai asetusehdotuksessa määriteltyjen tietokokonaisuuksien osalta jäsenmaissa tehtävien pilottitutkimusten avulla voitaisiin arvioida uuden tiedon hankinnan toteutettavuutta (hyödyt, lisäkustannukset, vastausrasitteen nousu) ja relevanssia ennen säännöllisen tiedontuotannon käynnistämistä.
- 4) Tapauskohtaisten tietojen (ns. ad hoc -tiedonkeruut) osalta unionin rahoitusosuus olisi pakollinen ja sen käyttökohteita tulisi laajentaa kattamaan myös tietovaatimusten kehittäminen ja toimeenpano, prosessien, IT-järjestelmien ja vastaavien tukitoimintojen kehittäminen ja parantaminen sekä pilottitutkimuksiin osallistuminen.

Asetuksen neuvostokäsittelyn aikana Suomi ehdottaisi komissiolle, että asetukseen lisätään suojatoimilausekkeita, kasvisuojeluaineiden tilastointivelvollisuus säilytettäisiin nykyisellään, lisätään artikla pilottitutkimuksista ja laajennetaan rahoitusosuuden kattavuutta edellä mainituilta osin. Lisäksi Suomi ehdottaisi komissiolle erinäisiä teknisiä muutoksia asetusehdotukseen ja sen liitteeseen, jotta asetuksen kautta voidaan varmistaa asetuksen vaikutukset jäsenvaltioiden tietotuotantoon.

Mari Ylä-Jarkko,
tilastojohtaja